

ЗБОРНИК

НА ТРУДОВИ

PROCEEDINGS

2014

Четврта меѓународна научна конференција: „Науката и општествениот развој“ Fourth International Scientific Conference: „The Science and the Social Development“

ЗБОРНИКНАТРУ ДОВИ

Скопје, мај 2014

PROCEEDINGS

Skopje, May

2014

CIP - Каталогизација во публикација Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

001.894:316.422.44(082)

МЕЃУНАРОДНА научна конференција (4 ; 2014 ; Скопје) Науката и општествениот развој : зборник на трудови / Четврта меѓународна научна конференција, Скопје, 09 мај, 2014. / INTERNATIONAL Scientific Conference (4; 2014; Skopje) The Science and the Social Development: proceedings / Fourth international scientific conference, Skopje, 09 May, 2014. - Скопје : Европски универзитет - Република Македонија, 2014. - [500] стр. ; 24 см

Текст на мак. и англ. јазик

ISBN 978-608-4574-62-0

а) Научен развој - Општествени промени - Зборници COBISS.MK-ID 96104458

Издавач/Publisher:

Европски Универзитет Република Македонија/European University Republic of Macedonia

За издавачот/For the publisher:

Проф. д-р Бојо АНДРЕСКИ

Почесен одбор/Honorary Committee:

Проф. д-р Бојо АНДРЕСКИ (Претседател на ЕУРМ)

Проф. д-р Билјана АНДРЕСКА – БОГДАНОВСКА (Генерален директор на ЕУРМ)

Програмски одбор/Programme Committee:

Проф. д-р Лидија Наумовска – ректор, ЕУРМ, претседател;

Доц. д-р Елизабета Стамевска - генерален секретар, ЕУРМ;

Проф. д-р Биљана Перчинкова – проректор, ЕУРМ, член;

Проф. д-р Алекса Стаменковски – проректор, ЕУРМ, член;

Проф. д-р Живко Андрески – декан, Факултет за правни науки, ЕУРМ;

Проф. д-р Савица Димитриеска – декан, Факултет за економски науки, ЕУРМ;

Проф. д-р Стојан Кузев – декан, Факултет за детективи и криминалистика, ЕУРМ;

Проф. д-р Славјанка Оцаклиевска – декан, Факултет за стоматологија, ЕУРМ;

Проф. м-р Стојанка Манева Чупоска - Јана – декан, Факултет за арт и дизајн, ЕУРМ;

Доц. д-р Слободан Шажноски – декан, Факултет за политички науки, ЕУРМ;

Проф. д-р Мишел Бурс – Галатасарај Универзитет, Турција;

Професор емеритус Тодор Кралев – Скопје, Македонија;

Проф. д-р Јованка Матиќ – Институт за општествени науки, Белград, Србија;

Проф. м-р Марина Ранисављев – Висока текстилна школа за дизајн, технологија и менаџмент, Белград, Србија;

Проф. д-р Невена Танева – Технички Универзитет, Софија, Бугарија;

Проф. д-р Кристина Шилер – Индијана Универзитет, Индијанаполис, САД;
Доц. д-р Билјана Масловариќ – Универзитет на Црна Гора, Филозофски факултет,
Никшиќ;
Доц. д-р Шаји Садисиван – Универзитет Хидеабад, Индија;
Доц. д-р Жарко Кулибрк – Факултет за безбедност и самозаштита, Бања Лука, БиХ;
Доц. д-р Бекир Чинар – Епока Универзитет, Тирана, Албанија;
М-р Наташа Ловриќ – Европски Институт за шуми, Загреб, Хрватска.

Организационен одбор/Organizational Committee:

Доц. д-р Слободан Шајноски – претседател;
Асс. м-р Милена Паговска – секретар;
Проф. д-р Крсте Дејаноски;
Проф. д-р Стојан Славески;
Проф. д-р Љупчо Стојчески;
Доц. д-р Викторија Кафециска;
Доц. д-р Билјана Тодорова;
Доц. м-р Маја Димовска;
Асс. м-р Верица Неделковска;
Асс. м-р Ирена Скрческа;
Асс. м-р Слободан Филиповски

Превод и техничка обработка/Translation and technical processing:

М-р Милена Паговска

Дизајн на лого / Logo design:

М-р Марија Ветероска

Графичка илустрација/Graphic illustration:

Доц. м-р Гордана Вреноцска

Печату/Printing:

АБЦ принт – Скопје

Тираж/Circulation:

120

СОДРЖИНА

Доц. д-р Зоран КОЛЕВ

**ОПШТИНСКИТЕ ОБВРЗНИЦИ КАКО РЕШЕНИЕ НА ЕДЕН ОД ПРОБЛЕМИТЕ НА
ЛОКАЛНАТА ДЕМОКРАТИЈА 1**

PhD Candidate Nuhi SELA

**DYNAMICS OF PRODUCTION FOR THE ENTERPRISES WITH PRIVATE OWNERSHIP: CASE
STUDY15**

М-р Емануела ЕСМЕРОВА

СТРАТЕГИСКИ МЕНАџМЕНТ , МОДЕЛИ, ПЛАНОВИ И СТРАТЕГИИ29

Проф. д-р Лидија НАУМОВСКА, М-р Верица НЕДЕЛКОВСКА

ИНКЛУЗИВНОСТ НА ИНВАЛИДИТЕ ВО МАКЕДОНСКИТЕ КОМПАНИИ 45

М-р Јасмина МИШОСКА

ОХРАБРУВАЊЕ НА ПРЕТПРИЕМАЧКИОТ ДУХ ЗА КАРИЕРЕН РАЗВОЈ ...63

Доц. д-р Елизабета СТАМЕВСКА

**ПРИМЕНАТА НА ДОБРО КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ – НЕОПХОДНОСТ ЗА ОДРЖЛИВ
ЕКОНОМСКИ РАСТ НА КОМПАНИИТЕ..73**

М-р Емилија МИТЕВА - КАЦАРСКИ, М-р Костадинка ЧАБУЛЕБА

ЕКОНОМИЈА БАЗИРАНА НА ЗНАЕЊЕ - ГЛОБАЛНИ ТРЕНДОВИ И ИМПЛИКАЦИИ

.....86

M.Sc. Mitko VELJUSLIEV, M.Sc. Aleksandar NACEV, Kire NIKOLOVSKI

MANAGEMENT - SCIENCE AND SKILL.....97

Елизабета ТРАЈАНОВСКА СРБИНОСКА

ИНТЕРНЕТ ПАРИ – БЕЗБЕДНОСТ ПРОЦЕНКА И ИНОВАЦИИ106

Проф. д-р Маријан СТЕВАНОВСКИ

**ВЛИЈАНИЕТО НА РЕВЕРЗИБИЛНИ ЕФЕКТИ НА ФИНАНСИСКАТА КРИЗА И
ГЛОБАЛИЗАЦИЈАТА ВРЗ ОПШТЕСТВЕНИОТ РАЗВОЈ.....119**

Д-р Лазар ЃУРОВ, М-р Кемо ЃОЗО, Стефан ПЕЈОВСКИ

**ВЛИЈАНИЕТО НА ЕМОЦИОНАЛНАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА ВРЗ ОСТВАРУВАЊЕТО НА
УСПЕШНА КОМУНИКАЦИЈА НА ЛИДЕРИТЕ133**

<i>М-р Кемо ЃОЗО, Д-р Лазар ЃУРОВ, Филип АЛЕКСОВСКИ</i>	
УЛОГАТА НА КОМУНИКАЦИСКИТЕ ВЕШТИНИ НА ЛИДЕРИТЕ ВО УСПЕШНОТО РАБОТЕЊЕ СО ПОТЧИНЕТИТЕ И ПРЕТПОСТАВЕНИТЕ	153
<i>Проф. д-р Александра СТАНКОВСКА</i>	
РАЗВОЈ НА ПАЗАР ЗА ФИНАНСИСКИ ДЕРИВАТИ – ПЛАТФОРМА ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ПАЗАРНИ РИЗИЦИ	176
<i>Проф. д-р Живко АНДРЕВСКИ</i>	
ДЕСЕТ ТЕМИ ЗА ПРОМОЦИЈА НА НАУКАТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	198
<i>Доц. д-р Лулзуме ЛУТВИУ КАДРИУ, М-р Беким КАДРИУ</i>	
МЕНАџЕРСКОТО ОБРАЗОВАНИЕ КАКО СТРАТЕГИЈА ЗА ПРОМЕНИ ВО УЧИЛИШТЕТО	209
<i>Проф. д-р Савица ДИМИТРИЕСКА, Проф. д-р Љиљана КОНЕСКА</i>	
ЗЕЛЕН МАРКЕТИНГ И ОДДРЖЛИВ РАЗВОЈ	224
<i>Проф. д-р Савица ДИМИТРИЕСКА</i>	
НЕВРОМАРКЕТИНГ – ВРСКА ПОМЕЃУ НАУКАТА И БИЗНИСОТ	237
<i>Assistant prof. Biljana PETREVSKA</i>	
ESTIMATING TOURISM CONTRIBUTION TO MACEDONIAN ECONOMY	248
<i>М-р Тања КАУРИН</i>	
КОНЦЕПТОТ НА ЛИКВИДНОСТА ВО БАНКАРСКАТА ТЕОРИЈА И ПРАКТИКА	261
<i>М-р Биљана ТРАЈКОВСКА</i>	
ИНТЕРНЕТОТ ВО ФУНКЦИЈА НА ОПШТЕСТВЕНИОТ РАЗВОЈ	286
<i>Бојан ШАЈНОСКИ</i>	
ОДЛУЧУВАЊЕТО И ИНТЕРЕСИТЕ	304
<i>М-р Тане ДИМОВСКИ</i>	
ИНТЕРВЈУТО КАКО ПРОЦЕС ОД МЕНАѢМЕНТОТ НА ЧОВЕЧКИТЕ РЕСУРСИ НА ОРГАНИЗАЦИЈА	313
<i>Д-р Ристо ФОТОВ, М-р Влатко ПАЧЕШКОСКИ</i>	
НЕКОИ АСПЕКТИ ЗА ВЛИЈАНИЕТО НА ТЕХНОЛОШКИОТ НАПРЕДОК И ИНОВАЦИИТЕ ВРЗ ЕКОНОМСКИОТ РАЗВОЈ	323

Assistant prof. Vesna GEORGIEVA SVRTINOV, PhD Riste TEMJANOVSKI, Assistant prof. Janka DIMITROVA	
GLOBALIZATION AND THE INCOME DISTRIBUTION BETWEEN THE COUNTRIES.....	334
Assistant prof. Olivera GJORGIEVA - TRAJKOVSKA, Assistant prof. Janka DIMITROVA, Assistant prof. Aleksandar KOSTADINOVSKI	
THE IMPLICATIONS OF GLOBAL FINANCIAL CRISIS ON DEVELOPING COUNTRIES-WITH SPECIAL REFERENCE TO MACEDONIA	347
Д-р Ирена АНДРЕЕСКА	
ЕКОНОМСКА НЕЕДНАКВОСТ КАКО ПРОИЗВОД НА ГЛОБАЛИЗАЦИЈАТА	367
Д-р Александар КОСТАДИНОВСКИ, Д-р Оливера ЃОРГИЕВА ТРАЈКОВСКА, М-р Благица КОЛЕВА	
ФАКТОРИТЕ НА ВЛИЈАНИЕ ВРЗ ПЕРФОРМАНСИТЕ НА ЗДРАВСТВЕНАТА РАБОТНА СИЛА.....	377
М-р Драгана ЛАЗАРЕВСКА	
НЕВРАБОТЕНОСТА ПРИЧИНИТЕЛ ЗА ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА СИРОМАШТИЈАТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА.....	390
М-р Тања КРСТЕВА	
КОМПОНЕНТИ НА МОДЕРНИОТ МАРКЕТИНГ ИНФОРМАЦИОНЕН СИСТЕМ	409
М-р Тања КРСТЕВА, М-р Елена КОНЕСКА-ИЛИУ	
АСПЕКТИ НА ИНФОРМАЦИОНИОТ СИСТЕМ ЗА ПЛАНИРАЊЕ (ЕРП)...	420
М-р Елена ПАГОВСКА, М-р Милена ПАГОВСКА	
ФИНАНСИРАЊЕ НА КАПИТАЛНИТЕ ИНВЕСТИЦИИ ВО ОПШТИНИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ПРЕКУ ЈПП.....	431
M.Sc. Milena PAGOVSKA	
CONSUMER ETHNOCENTRISM AMONG MACEDONIAN CONSUMERS AND ITS EFFECTS ON THE PURCHASE DECISION	447
M.Sc. Daniela KOTESKA LOZANOSKA, M.Sc. Goran SHIBAKOVSKI	
HUMAN RESOURCES AND ECONOMIC DEVELOPMENT.....	464

М-р Анита СКРЧЕСКА

**ПРЕДИЗВИЦИТЕ НА СМЕТКОВОДСТВОТО НА МЕНАџМЕНТОТ ПРИ УТВРДУВАЊЕТО НА
ИНТЕРНИТЕ ЦЕНИ ВО МУЛТИНАЦИОНАЛНИТЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА ВО УСЛОВИ НА
ЕКОНОМСКА КРИЗА.....477**

М-р Верица НЕДЕЛКОВСКА, М-р Елена НАУМОВСКА

**ГРАДЕЊЕ БИЗНИС СТРАТЕГИИ СО ПРИМЕНА НА АНАЛИТИЧКА И КРЕАТИВНА
СПОСОБНОСТ.....490**

М-р Шкодране ДАРДИШТА, М-р Верица НАЈДОВСКА

**ПЕРСПЕКТИВА И ПРОГНОЗИ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ НА РАБОТАТА НА
ЈАВНАТА УСТАНОВА ВО КОМПЛЕКСОТ НА ЗДРАВСТВЕНИОТ СЕКТОР
.....504**

Доц. д-р Александра АНДРЕСКА САРЕВСКА, М-р Верица НАЈДОВСКА

КОРИСТ И БАРИЕРИ ПРИ СПРОВЕДУВАЊЕ НА ONLINE БИЗНИС.....512

Проф. д-р Алекса СТАМЕНКОВСКИ

УЛОГАТА НА МАРКЕТИНГОТ ВО ЕКОНОМСКИОТ РАЗВОЈ.....520

Д-р Весна ГРОЗДАНОВСКА

ИНДУСТРИСКИОТ МЕНАџМЕНТ И ЕКОНОМСКИОТ РАЗВОЈ530

М-р Мирослав МИТРОВСКИ

**МЕЃУНАРОДНИТЕ ФИНАНСИСКИ ТЕКОВИ И ЕКОНОМСКИОТ РАЗВОЈ НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА.....540**

Д-р Иван ИГЊАТОВ

**ВАЖНОСТА НА СОЦИЈАЛНАТА РЕВИЗИЈА КАКО АЛАТКА ЗА ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА
ОТЧЕТНОСТА И ТРАНСПАРЕНТНОСТА ВО
РАБОТЕЊЕТО.....553**

Деан КОЦЕВСКИ, Д-р Иван ИГЊАТОВ

**ВАЖНОСТА НА СТРАТЕШКИОТ ПРИСТАП ПРИ ИМПЛЕМЕНТИРАЊЕ НА СИСТЕМ ЗА
МЕНАџИРАЊЕ НА ДОКУМЕНТИ ЗА ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ЕФЕКТИВНОСТА НА
РЕВИЗОРСКИТЕ АКТИВНОСТИ567**

PhD Ljubo PEJANOVIC

**COORDINATED PREVENTION AND SUPPRESSION CRIME IN MACEDONIA AND REPUBLIC
OF SERBIA.....582**

Доц. д-р Билјана ТОДОРОВА

**ПРАВО НА СТРАНЦИТЕ ДА СТАПУВААТ ВО РАБОТНИ ОДНОСИ ВО РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА.....593**

Марија СРБИНОВСКА

ПРЕТРЕС.....610

Доц. д-р Рабије МУРАТИ

**КОНЦЕПТУАЛНА РАМКА НА ДЕМОКРАТИЗАЦИЈАТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО
.....619**

Докторант Фатон ШАБАНИ

**ИСКЛУЧОЦИТЕ ОД ПАТЕНТНА ЗАШТИТА СПОРЕД ЗАКОНОТ ЗА ИНДУСТРИСКА
СОПСТВЕНОСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА.....632**

М-р Валдета ЗАНУНИ-ИДРИЗИ, М-р Афрдита ИЛАЗИ-ХОЏА

**ФОРМАТИВНОТО ОЦЕНУВАЊЕ ВО ФУНКЦИЈА НА ГРАДЕЊЕ НА ДОБРИ ОДНОСИ МЕЃУ
УЧЕНИЦИТЕ И НАСТАВНИЦИТЕ И НЕЈЗИНОТО ВЛИЈАНИЕ ВРЗ ПОСТИГАЊАТА НА
УЧЕНИЦИТЕ645**

Проф. д-р Слободан ШАЈНОСКИ

ПРИВАТИЗАЦИЈАТА И АКЦИОНЕРСКАТА СОПСТВЕНОСТ660

Проф. д-р Живко АНДРЕВСКИ, Доц. д-р Билјана ТОДОРОВА

**ПРЕДИЗВИЦИТЕ НА ПРАВНАТА НАУКА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
..... 671**

Прод. д-р Виолета НИКОЛОВСКА

ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНОСТА ВО НАУКАТА И ЛИНГВИСТИКАТА683

М-р Росана ЈАНЕВСКА

**КАЗНЕНО – ПРАВНИ И МОРАЛНО – ЕТИЧКИ АСПЕКТИ НА
КЛОНИРАЊЕТО.....696**

Д-р Македонка РАДУЛОВИЌ

**ИДНИНАТА НА НАУКАТА ЗА СЕМЕЈСТВОТО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
.....714**

Доц. д-р Ивица МАКСИМОВСКИ

ИНВЕСТИРАЊЕ ВО ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА732

М-р Марјан ГАБЕРОВ

ТРАНСНАЦИОНАЛЕН ОРГАНИЗИРАН КРИМИНАЛИТЕТ.....750

Далина НАЌЕВА-ПОТУРАК

ПРАВНА РАМКА ЗА ФУНКЦИОНИРАЊЕ НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА765

Александар КРСТЕВСКИ

ЕВРОПСКАТА УНИЈА КАКО СУБЈЕКТ НА МЕЃУНАРОДНОТО ПРАВО .782,

Проф. д-р Владо ВАНКОВСКИ, Дијана АНГЕЛЕСКА

МОРАЛНА РЕЦЕСИЈА НА НАУКАТА-СТОМАТОЛОГИЈАТА ДЕНЕС796

Доц. д-р Елизабета СТАМЕВСКА, Антониела СТАМЕВСКА

АСПЕКТИ НА СИСТЕМОТ ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ КВАЛИТЕТ ВО ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ810

Душко ПЕТРОВ

ГЛАСАЧКО ОДНЕСУВАЊЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА.....821

M.Sc. Afrodita NIKOLOVA

A READER-RESPONSE DISCUSSION OF "ANGEL LEVINE" BY MALAMUD: DOES READING REALLY CHANGE US FOR THE BETTER?.....837

Проф. д-р Драге ПЕТРЕСКИ, Проф. д-р Ненад ТАНЕСКИ, Проф. д-р Андреј ИЛИЕВ

ИСПОРАКИТЕ НА ОРУЖЈЕ НА ЗЕМЈИТЕ ВО РАЗВОЈ858

М-р Александар НАЦЕВ, М-р Митко БЕЉУСЛИЕВ

БЕЗБЕДНОСНИТЕ АСПЕКТИ НА РАЗВОЈОТ НА ОПШТЕСТВОТО.....876

Проф. д-р Методија ДОЛЧИНОВСКИ

ПРИМЕНА НА РАЗУЗНАВАЧКАТА ДЕЈНОСТ ПРИ СПРОВЕДУВАЊЕ НА МИСИТЕ НА ВОЕНИТЕ АТАШЕА888

Проф. д-р Андреј ИЛИЕВ, Проф. д-р Драге ПЕТРЕСКИ, М-р Драган ЃУРЧЕВСКИ, Трајче ДЕНЧЕВСКИ

ЕВОЛУТИВЕН РАЗВОЈ НА МИСИЈАТА ИСАФ НА НАТО И НЕЈЗИНИТЕ ИДНИ ИМПЛИКАЦИИ ВРЗ ГЛОБАЛНАТА БЕЗБЕДНОСТ.....906

Доц. д-р Викторија КАФЕЦИСКА

РАЗЛИКИТЕ МЕЃУ НАЦИОНАЛНОТО И МЕЃУНАРОДНОТО ОПШТЕСТВО - ОРГАНИЗАЦИЈА НА МОЌТА.....932

М-р Филимена ЛАЗАРЕВСКА

МЕНТАЛНОТО РАСТРОЈСТВО F22 КАКО ГЛАВЕН ИНДИКАТОР ЗА ПРИЧИНСКО ПОСЛЕДИЧНА ПОВРЗАНОСТ НА КРИМИНОГЕНОТО ОДНЕСУВАЊЕ.....

944

М-р Стефанија АГРОТОВА

ВЛИЈАНИЕТО НА ЕТНИЧКАТА РАЗЛИЧНОСТ ВРЗ РАЗВОЈОТ НА ОПШТЕСТВОТО963

Проф. д-р Слободанка ТОДОРОВСКА-ЃУРЧЕВСКА

СТРУКТУРНИТЕ ЕЛЕМЕНТИ НА ЕМОЦИОНАЛНАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА975

Проф. д-р Стојан СЛАВЕСКИ

РЕФОРМИТЕ НА БЕЗБЕДНОСНИОТ СИСТЕМ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА: ОД СЕГМЕНТИРАН ДО ИНТЕГРИРАН БЕЗБЕДНОСЕН СИСТЕМ?996

Фатмир ИБИШИ

КРИВИЧНОТО ДЕЛО "КРИУМЧАРЕЊЕ НА МИГРАНТИ" ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА.....1014

Д-р Фердинанд ОЦАКОВ, Проф. д-р Атанас КОЗАРЕВ, Мирјана МАНЕВСКА

УЛОГАТА НА БЕЗБЕДНОСНИТЕ СЛУЖБИ ВО СПРАВУВАЊЕТО СО ПСИХОЛОШКО-ПРОПАГАНДНИТЕ ДЕЈСТВА – КЛУЧЕН ФАКТОР ВО ОДБРАНАТА НА НАЦИОНАЛНАТА БЕЗБЕДНОСТ НА ДРЖАВАТА.....1029

Александар ТРАЈКОВСКИ

ИМПЛИКАЦИИТЕ НА ГЛОБАЛИЗАЦИЈАТА ВРЗ ПОДЕМОТ НА ОРГАНИЗИРАНИОТ КРИМИНАЛ ВО 21-ОТ ВЕК.....1047

Проф. д-р Душко СТОЈАНОВСКИ, М-р Саут САИТИ

ОДГОВОРНОСТ НА РАБОТНИЦИТЕ ЗА ПРИВАТНО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ – СО ПОСЕБЕН ОСВРТ НА ПРЕКРШОЧНАТА ОДГОВОРНОСТ1059

M.Sc. Jovica MIJALKOVIC, PhD Petar NAMICEV

СОВРЕМЕНАТА УРБАНИЗАЦИЈА И ВЛИЈАНИЕТО ВРЗ СОВРЕМЕНИОТ КОНЦЕПТ НА ГРАДОТ.....1076

Проф. д-р Петар НАМИЧЕВ

ВЛИЈАНИЕТО НА СОВРЕМЕНАТА УРБАНИЗАЦИЈА ВРЗ КОНЦЕПТОТ НА ЖИВЕАЛИШТАТА.....1092

M.Sc. Valentina PAJAZITI, M.Sc. Mensur PAJAZITI

FASHION AND DESIGN AS THE CHALLENGE IN SCIENCE.....1107

М-р Марина КОЦАРЕВА РАНИСАВЉЕВ

НАУКАТА И УМЕТНОСТА ВО ВИЗИЈАТА НА ПОСТМОДЕРНИТЕ ДИЗАЈНЕРИ1116

Мимоза КЛЕКОВСКА, Цвета МАРТИНОВСКА

ХАРМОНИСКИТЕ ПРОПОРЦИИ КАКО БИТЕН ЕЛЕМЕНТ ВО ПРЕПОЗНАВАЊЕТО НА СТИЛСКИТЕ ОСОБЕНОСТИ КАЈ ФОРМИТЕ ОД ЦРКОВНОСЛОВЕНСКАТА АЗБУКА1137

PhD Aleksandra STANKOVSKA, M.Sc. Jovica MIJALKOVIC

ARCHITECTURAL DESIGN AND REAL ESTATE VALUES 1166

М-р Стојанка МАНЕВА-ЧУПОСКА - ЈАНА, Елена МАКАРОСКА

ВЛИЈАНИЕТО НА СОВРЕМЕНАТА УРБАНИЗАЦИЈА ВРЗ УМЕТНОСТА1193

MA Gordana VRENCOSKA

THE PROSPECTS OF INCLUSIVE DESIGN IN THE MACEDONIAN CIVIL SOCIETY1209

Цветлана ТАСЕВСКА, Марјана АНДРИЈЕСКА, Проф. д-р Ристо ХРИСТОВ

КРИПТОГРАФСКА ЗАШТИТА НА БАЗА НА ПОДАТОЦИ.....1226

Катерина МИТКОВСКА-ТРЕНДОВА, Проф. д-р Росе СМИЛЕСКИ

РЕАЛНОСТА, ЕКСПЕРИМЕНТОТ И МАТЕМАТИЧКИОТ МОДЕЛ1239

PhD Biljana PERCHINKOVA, PhD Andrej CVETKOVSKI, PhD Irena PLETIKOSA CVIJKJ

SOLVING SYSTEMS OF NONLINEAR EQUATIONS BY DIMENSIONALITY AUGMENTATION.....1251

Зорица КАЕВИЌ, Д-р Сашо ГЕЛЕВ, Проф. д-р Атанас КОЗАРЕВ

ФОРЕНЗИКА НА USB И COMPACT FLASH МЕМОРИСКИ УРЕДИ1264

1153 М-р Стојанка МАНЕВА-ЧУПОСКА - ЈАНА СЛОБОДАТА И ВИСТИНАТА КАКО ИДЕНТИТЕТИ ВО МОДАТА 1153

<i>M.Sc. Anis SEFIDANOSKI, PhD Biljana PERCHINKOVA</i>	
NEW MODEL OF ESUPPORT BASED ON MACHINE AUGMENTED INTELLIGENCE.....	1285
<i>M.Sc. Irena SKRCHESKA, M.Sc. Anis SEFIDANOSKI</i>	
CLOUD-BASED OPEN INNOVATION PLATFORM	1293

Виолета Николовска, вонреден професор
Факултет за образовни науки, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Република Македонија

ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНОСТА ВО НАУКАТА И ЛИНГВИСТИКАТА

Апстракт: Модерната наука, почнувајќи од 20 век, како една од важните карактеристики ја истакнува интердисциплинарноста. Лингвистиката, особено лингвистиката од 20 век па наваму, се поврзува со различни хуманистички, општествени, па дури и математички, информатички и медицински дисциплини. Ова поврзување, секако ги отвора прашањата за темите на заеднички интерес, методите на анализа, но и компетенциите – како верификација на резултатите што се добиваат, но и на специјализациите што се добиваат. Особено доменот на културата и комуникацијата се предмет на интерес на научни области дури и од различни научни полиња. Комуникацијата се изучува во лингвистиката, бидејќи основната комуникација е комуникацијата со јазикот (анализата на комуникацискиот чин и неговите учесници, а заедно со тоа и на јазичните функции од страна на светски познатиот лингвист Р. Јакобсон се користи од различни научни профили што се занимаваат со проблемот на комуникацијата и комуникациските чинови), но истражувањето на процесите на испраќање и примање на информациите, заедно со факторите што влијаат на нив, во 20 век овозможува да се создаде една нова наука – кибернетика, која во своите истражувања како основен модел за креирање на „интелигентните“ машини го зема човекот. Машинското преведување се заснова на модуларен принцип (терминот **модул** е термин од компјутерското програмирање), а модуларниот принцип се бара и во процесите на мислење и говор. Тука можат да се надоврзат и истражувања од доменот на невролингвистиката. Од друга страна, културата и особено културата во комуникацијата, исто така е предмет на интерес на различни научни дисциплини – од општествени, до чисто лингвистички, поврзани со проблематиката на стандардниот јазик и статусот на јазикот во заедницата што го зборува. Во трудот ќе се обидеме да ја согледаме лингвистиката како наука за јазикот во контекст на интердисциплинарноста на науката.

Клучни зборови: лингвистика, интердисциплинарност, модул, комуникација, култура

LINGUISTICS IN THE CONTEXT OF INTERDISCIPLINARITY OF SCIENCE

Interdisciplinarity of science is its remarkable characteristic since the beginning of the 20th century. Linguistics, especially linguistics from the 20th century to the present day shares common interest with many scientific fields: humanities, social, even mathematical, computer and medical sciences. This linkage reveals new, common topics of scientific interest, raises questions about the methods of analysis, as well as the question of competence, as a verification of the quality of new specializations.

Especially the domain of culture and communication are the subject of interest of different scientific disciplines even from different scientific fields.

Communication is a topic in linguistics because the basic communication is verbal communication. Nevertheless, research in the field of communication: encoding and decoding information, including

factors that affect these processes, in the 20th century made it possible to develop a new scientific discipline - cybernetics, which has human intelligence as a basic model for creating intelligent machines. Machine translation of language is based on a modular principle (the term modul is a term used in computer programming) and the modular principle is a subject of observation in the process of thought and speech. On the other hand, culture and especially the culture of communication are the subject of interest in various scientific disciplines such as social sciences, as well as strictly linguistic, related to the issue of the standard language norm and its status in the community. In this paper, we will attempt to show links of linguistics with other sciences.

Key words: linguistics, interdisciplinarity, modul, communication, culture.

1. Интердисциплинарноста - карактеристика на модерната наука

За развивањето на интердисциплинарноста во науката се создадоа услови уште кон крајот на 19 век, кога повеќето од научните дисциплини го достигнаа врвот на својот развој: во физиката – тоа значеше откривањето на квантот, во биологијата – теоријата за мутација, во психологијата – Гешталт теоријата.

Првите децении на 20 век во науката ја донесоа теоријата за релативитетот, електрониката и психоанализата, а по Втората светска војна на научната сцена се појвија атомистиката, кибернетиката и теоријата на комуникација.

Теоријата на информација се однесува на процесите на испраќање и примање на информации. Американскиот математичар Р. Вајнер се смета за основач на кибернетиката – науката за функционирањето на автоматите, нивните контролирани реакции на одреден стимул. Воведувањето на поимот стимул и одговор на стимул, всушност е преземено од бихејвиористичката теорија во психологијата, која во својата основа го има учењето за условните рефлексии на физиологот И. Павлов. Интердисциплинарноста во науката, како размена на информации и пренесување на сознанија од една во друга наука беше поставена.

Всушност, кибернетиката е наука која ги обединува сознанијата на науката за човекот (особено физиологијата и неврологијата), математиката и физиката.

2. Пренесување на методи.

Дваесеттиот век за науката е револуционерен. Она што е главна придобивка за науката во 20 век, првенствено за хуманистичките науки, а со тоа и за лингвистиката, е разгледувањето на појавите во систем.

Структурализмот како научен метод од лингвистиката се пренесе и на други хуманистички и општествени дисциплини: книжевност и антропологија. Атомизирањето на појавите, разгледувањето на појавите изолирано една од друга, карактеристично за науката во 19 век, беше заменето со разгледување на појавите во систем, систем во кој тие ја добиваат својата

вредност дефинирана преку нивните меѓусебни односи¹. Некои од основните принципи на структурализмот подоцна се искористени и во постувањето на информатиката и кибернетиката како научни дисциплини. Една голема придобивка што структурализмот ѝ ја донесе на лингвистиката е методолошкото разликување на синхрониски од дијахрониски јазични истражувања – односно разгледување на појавите во системот во одреден временски пресек (синхрониски) наспрема разгледување на појавите во развој (низ времето).

Структурализмот се јавува истовремено и во европската и во американската лингвистика, на почетокот без близок контакт и размена на искуствата на претставниците на овој правец на двата континенти. Европскиот структурализам е од функционален тип, додека американскиот се заснова, барем на почетокот на дистрибутивен метод, застапуван од Л. Блумфилд. Ова секако се должи на различните традиции во науката во Европа и во Америка. Европскиот структурализам е навестен во трудовите на двајца научници познати како претставници на Казањската школа, Б. Де Куртене и М. Крушевски (за ова повеќе Ivić, 1983: 84-86), во разликувањето на јазик на колективот (она што подоцна за Де Сосир од методолошка гледна точка е јазик, а за младограматичарите од 19 век – Sprachusus: најтипична говорна манифестација што се утврдува со познавање на говорот на индивидуалните говорители) од јазик на индивидуата (според терминологијата на Де Сосир – говор, а за претставниците на младограматичарската школа: конкретна реализација на јазикот на колективот². Американскиот, во основа го има учењето на две психолошки школи – Гешталт психологијата (која појавите ги разгледува во систем, по примерот на функционирањето на човечкиот мозок) и бихејвиористичката теорија (заснована на физиолошката теорија за условни рефлексии).

Европскиот структурализам го претставуваат три поголеми школи: Женевската (која доследно ги спроведува идеите на Де Сосир, човекот кој се смета за основач на структурализмот како метод во науката); Прашката школа (функционална, со широк обем на научен интерес, од која доаѓа и личноста која подоцна ги обединува американскиот и европскиот структурализам – Р. Јакобсон) и Копенхашката школа (ориентирана кон воспоставување на општа теорија за јазичниот знак, склона кон апстаркции и кон врски со логиката).

Американскиот структурализам е претставен преку работата на дистрибуционалистите (Јејлската школа) и работата на Е. Сапир, научник кој го исцрта профилот на американската

¹ Извонреден преглед на теоријата на основачот на структурлизмот и на семиологијата како наука дава Џ. Калер во Kaler, 1980.

² За младограматичарската школа во лингвистиката в. Ivić, 1983: 48-49.

лингвистика од 20 век – човек широк по општа култура и научен интерес, лингвист кој докторирал антропологија и со тоа го отворил патот за една од науките со интердисциплинарен карактер, кои се родија во 20 век – антрополошката лингвистика.

Всушност, најголемата карактеристика на лингвистиката во 20 век, а доаѓа од американската лингвистика е раѓањето на трите науки со интердисциплинарен карактер: антрополошката лингвистика, психолингвистиката и социolingвистиката. Првата – родена првите децении на 20 век, а другите две – од средината на 20 век. Антрополошката лингвистика ја разгледува врската меѓу културата и јазикот. Ова е неисцрпна тема за науката: колку културата се отсликува во јазикот, преку кои категории го гледаме тоа, колку јазикот влијае на начинот на размислување. Интересно е тоа што иако на почетокот социolingвистиката ја испитуваше врската меѓу јазикот и општеството на тој начин што ги истражуваше општествените појави што се отсликуваат во јазикот, денес веќе се бараат начини јазикот да се искористи во општествените процеси. Од социolingвистиката денес се изделува и како посебна дисциплина – науката за јазична политика и планирање (за теоријата и методите на оваа понова дисциплина в. Th. Ricento 2006).

Науката за јазикот се доближи до оние научни дисциплини што се занимаваат пошироко со човекот (антропологијата), со карактеристиките на човекот како индивидуа (психологијата) и со човекот како дел од заедницата во која живее (социологијата).

Интересот за врската меѓу културата на народот што зборува одреден јазик и јазичната структура, поставен во основата на антрополошката лингвистика, се јави тогаш кога почнаа да се откриваат различните култури: уште во 19 век, кога познатиот германски лингвист Хумболт го откри јазикот на еден индонезиски остров Јава и во 20 век кога во трудовите на американските лингвисти (започнувајќи со Ф. Боас и неговиот талентиран следбеник Е. Сапир) започнуваат да се истражуваат индијанските јазици. Запознавањето на јазици со различна типологија, со различен состав на граматички категории ги отвора прашањата за поврзаноста меѓу културата на народот и јазикот. Германецот Хумболт ја воведува теоријата за внатрешна форма (Innere Form) на јазикот. Под внатрешна форма на јазикот тој ја подразбира специфичната психолошка структура на говорната заедница што го зборува јазикот од која според него зависи организацијата на јазикот (спојот на звуковната со значенската страна на јазикот). Сепак, Хумболт е најпознат по тоа што јазикот го доведува во врска со менталитетот на народот, смета дека јазикот е „специфична еманација на духот на еден народ“ (преземено од Ivić, 1983: 39). Уште една интересно тврдење ни останува како придобивка од лингвистиката на Хумболт, познато под терминот лингвистички релативизам на Хумболтовата школа: луѓето многу често при комуницирањето меѓу себе не се разбираат во целост поради тоа што погледите на светот не им се идентични. Ова тврдење ги отвора множностите за многу нови

истражувања кои ќе ги спојат сознанијата од психологијата (тука секако треба да се земе предвид и улогата на формираните предрасуди), социологијата и етнологијата.

Професорот по антропологија на Пенсилванискиот универзитет во САД, Дел Хајмз (Hymes 1974 и Hajmz 1980) го воведува терминот етнографија на комуникацијата и со овој термин од рамките на социолингвистичките и комуниколошките истражувања изделува посебна научна дисциплина под ова име. Предмет на негов научен интерес се антрополошки проблеми, општолингвистички теми и теми од областа на историската лингвистика. Ова секако сведочи за интердисциплинарноста во научниот интерес и научните истражувања. Во книгата насловена како „Етнографија на комуникацијата“, Дел Хајмз зборува за статусот на лингвистиката како наука, но и за потребата од поврзување на лингвистиката со социологијата, со социјалната антропологија и етнологијата. Тој се занимава со термините од науката за јазикот и комуникологијата (начини на говорење, флуентен говорител, говорна ситуација, говорен настан, говорен акт, компоненти на говорните настани и акти, правила на говорењето и функции на говорењето) кои се обидува да ги постави во контекст на општествениот живот. Всушност, книгата е еден вид на теориска и методолошка разработка на овој вид на интердисциплинарни проучувања, кои Хајмз ги опфаќа со терминот етнографија на комуникацијата.

Од модерните социолингвистички истражувања, ќе се задржиме на областа на јазичната политика и планирање, области на научно истражување кои веќе се издвојуваат како посебна научна дисциплина. Одличен преглед на теориските и методолошките перспективи во областа на јазичната политика и планирање, како и на темите на интерес во оваа област ни дава книгата “An Introduction to Language Policy: Theory and Method” приредена од Томас Риченто (Ricento, 2006). Оваа книга содржи статии кои се занимаваат со проблематката на јазичната политика и планирање – области на научен интерес кои во себе мораат да обединат сознанија не само од областа на лингвистиката, туку и од областа на економијата, политиката, етнографијата, историјата, психологијата, социологијата и геолингвистиката. Оваа интердисциплинарна област се развива не само да открие нешто за јазикот, туку и да направи нешто за јазиците, особено за јазиците што се во исчезнување, да ги заштити јазиците во процесот на глобализацијата (во таа смисла многу е интересен и свеж терминот јазична екологија). Некои од темите со кои се занимава оваа дисциплина се национален идентитет, човекови права во однос на јазикот, малцински права, замена на јазикот како систем за комуникација со друг кај една говорна заедница, знаковни јазици и сл.

Кога зборуваме за пренсување на методи не може да не се вратиме на теоријата за информација која ги поврза првенствено лингвистиката и математиката. За класично дело на теоријата за информација и кибернетичките студии се смета книгата на двајца математичари:

Шенон и Вивер (Shannon and Weaver 1949) “The Mathematical Theory of Communication”. Тоа е книга наменета за математичари, во која лингвистите тешко се снаоѓаат. Теоријата за информација особено се заинтересира за работата на лингвистот Р. Јакобсон. Тоа е личноста која структурализмот од европски тип ѝ го доближи на американската лингвистичка мисла, преселувајќи се и работејќи на угледниот Харвардски универзитет, личноста која истражувајќи во областа на фонологијата зборуваше за бинаризам, поим кој е во основата на кибернетиката како наука. Во структурално ориентираната лингвистика се бара тоа што е инваријантно кај појавите. Особено фонолошките истражувања се засновани на овој принцип. Фонемите се дефинирани како апстрактни, инваријантни единици, за разлика од нивните индивидуални, конкретни реализации во говорот – алофоните. Разликувањето на дистинктивно од редундантно е исто така придобивка од фонолошките истражувања во структурално ориентираната лингвистика. Дистинктивните карактеристики на фонемите се релевантни во нивната смислоразликувачка функција, тие директно учествуваат во разликувањето на значењата. Редундантните признаци се придружни, не се неопходни, тие се оној „вишок“ на информација кој ја обезбедува ефикасноста во комуникацијата. Теоријата на информација ги искористи токму овие принципи од науката за јазикот: izdelувањето на инваријантни појави, разликувањето на дистинктивно од редундантно и бинарното разгледување на појавите.

Кон крајот на 20 век, поточно деведесеттите години од 20 век, во науката се зборува за модул и модуларен принцип. Овој термин ги обединува научните истражувања за функционирањето на човекот и неговиот мозок (когнитивните процеси), јазичните и информатичките истражувања³. Терминот модул во науката за јазикот навлегува од компјутерското програмирање. Се применува за секој механизам кој функционира според принцип што му е соодветен само нему, а ефектите од таквото функционирање се синхронизираат со ефектите на функционирањето на други, слични механизми (модули).

Човековиот мозок, поточно неговата јазична свест, како да функционираат врз основа на модуларен принцип. На пример, некои оштетувања на мозокот, може да влијаат само на употребата на заменките од јазичниот систем, додека другите јазични способности може да останат непроменети. Функционирањето на човековиот мозок е сè уште голема тајна. Невролингвистиката, како научна дисциплина се занимава со овие теми.

Она што теоријата на информација го презема од лингвистиката е и анализата на комуникацискиот чин. Р. Јакобсон издели шест учесници во еден комуникациски акт: испраќач на пораката (енкодер), примач на пораката (декодер), порака, систем од знаци во кој е

³ И самите називи на некои попознати трудови сведочат за оваа поврзаност: Jerry A. Fodor, “Modularity of Mind”, Cambridge Mass. 1983; J. L. Garfield, ed. “Modularity in knowledge representation and natural-language understanding”, Cambridge Mass. And London 1987; Philip N. Johnson-Laird, “The computer and the mind: An introduction to cognitive science”, Cambridge Mass. 1988.

оформена пораката (код), канал низ кој се пренесува пораката (медиум) и референт (појава од стварноста на која се однесува пораката оформена во дадениот систем од знаци). Во зависност од ова, тој ги разликува и шесте јазични функции: експресивна (емотивна) – кога пораката се однесува на испраќачот, конативна – кога со пораката се влијае на примачот, референцијална – кога пораката се однесува на нешто што не е ниту испраќачот, ниту примачот – на појави од стварноста, фатичка – кога пораката е ориентирана кон проверка на каналот за комуникација, метајазична – кога со јазикот како систем од знаци се зборува за јазикот, и поетска, која доаѓа до израз кога пораката има естетска вредност. И самите термини (код, енкодер, декодер) зборуваат за врската на теоријата за информација и лингвистиката.

Различните научни дисциплини од лингвистиката го преземаат и терминот метајазик, за да се означи јазикот на дефинирање на поимите во секоја наука.

3. Заклучок: перспективи и проблеми

Интердисциплинарноста како карактеристика ја одбележува науката на 20 век, иако и за науката во античко доба, а особено размислувањата за јазикот, кои се во рамките на философијата би можеле да кажеме дека имаат интердисциплинарен карактер.

Има студии кои се занимаваат со прашањето дали интердисциплинарноста во науката во последните децении се зголемува или опаѓа (Porter and Rafols, 2009). Преку метод на визуелизација со мапирање на науките (на шест научни полиња), со помош на библиографски индикатори и со нов индекс на интердисциплинарност, Портер и Рафолс утврдуваат дека промените во практиката на истражување се однесуваат главно во зголемување на бројот на цитирани дисциплини и референци по статија (зголемувањето е околу 50 %), како и зголемување на бројот на коавтори на една статија (зголемувањето е околу 75 %). Новиот индекс на интердисциплинарност покажува скромно зголемување на интердисциплинарноста од 5%, кое авторите го објаснуваат со тоа што дистрибуцијата на цитирањето на статиите останува главно во сродните научни дисциплини. Според Портер и Рафолс, науката станува повеќе интердисциплинарна, но со мали чекори.

Кои прашања можеме да ги поставиме како отворени во врска со интердисциплинарноста во науката и особено во лингвистиката? Првото прашање е прашањето во врска со терминологијата што се употребува. Многу често може да се случи еден ист термин, во различни теориско и методолошки пристапи да се дефинира различно. На пример, под терминот конотација во лексичката семантиката се поразбира имплицитното значење, додека во семантички ориентираната синтакса се подразбира можноста на предикатот покрај себе да отвора позиции за аргументи во вид на именски или реченични изрази. Всушност средовањето на терминологијата во науката би помогнало многу подобро да се разбереме меѓу

себе, со оглед на тоа што понекогаш и различни термини се однесуваат на исти или блиски појави.

Средувањето на научниот метајазик можеме да го сфатиме како еден нов предизвик. Принципите на објаснување на термините би требало да ги опфатат теориските и методолошките рамки во кој даден термин се среќава, но и да упатат на нему сродни термини во други теориски и методолошки пристапи.

Ова е секако голема работа, која ќе бара поврзување и соработка на претставници на различни научни дисциплини од една страна, а од друга страна, претставници на различни теориски и методолошки пристапи во една иста научна дисциплина. Последното особено се однесува на лингвистиката, која во себе содржи повеќе поддисциплини, а во рамките на нив различни теориски и методолошки пристапи. Да се потсетиме само на терминолошкото богатство на генеративната граматика во целиот нејзин развој. Од друга страна, разбирањето на структурализмот, и критиката на структурализмот, од американски и европски тип во основата е прилично различно. За да се разбереме во науката, ќе треба (а всушност тоа и го правиме) да се дефинираме, да објасниме што подразбираме под термините што ги користиме (особено ако доаѓаме со различна теориска и методолошка позадина).

ЛИТЕРАТУРА

1. Garfield, J. L. ed.: *Modularity in knowledge representation and natural-language understanding*. Cambridge Mass. And London. 1987.
2. Fodor, J. A.: *Modularity of Mind*. Cambridge Mass. 1983.
3. Hymes, D.: *Foundations in Sociolinguistics. An Ethnographic Approach*. University of Pennsylvania Press, Philadelphia. 1974.
4. Hajmz, D.: *Etnografija komunikacije*. Beograd: BIGZ. 1980.
5. Ivić, M.: *Pravci u lingvistici*. Ljubljana: Državna založba Slovenije. 1983.
6. Johnson-Laird, Ph. N.: *The computer and the mind: An introduction to cognitive science*. Cambridge Mass. 1988.
7. Kaler, Dž.: *Sosir, osnivač moderne lingvistike*. Beograd: BIGZ. 1980.

8. Porter, A. L. and Rafols, I.: *Is science becoming more interdisciplinary? Measuring and mapping six research fields over time*. Budapest: Scientometrics, 2009. Vol 81 No 3.
9. Ricento, Th. ed.: *An introduction to Language Policy: Theory and Method*. Blackwell Publishing. 2006.
10. Shannon, C. E. and Weaver, W. *The Mathematical Theory of Communication*. Urbana. 1949.

SUMMARY

Linguistics as a science establishes the connection with the scientific disciplines whose subject of research interest is human in social context, human as a part of a particular cultural community, psychological and neurological domain of human's life. Structural method, understanding phenomena in the system, the concept of redundancy and binary, and modular principle, connect linguistics to information theory and cybernetics, as well as linguistics with neurology and some of the social and humanistic disciplines (anthropology, ethnology and literature). What is a challenge to the modern science is work on the language of scientific definitions – work on scientific metalanguage. It often happens that the same term in different scientific disciplines has different explanation, even more – the same term has different meaning for representatives of different theoretical methods in the same scientific discipline. Also, it can happen, representatives of the different theoretical methods to use different terms to denote the same phenomenon. Work on the scientific terminology (metalanguage of scientific definition) is a challenge of modern science.